

Jiná část mé anglické cesty * Vzpomínky na druidy

Rudolf Steiner

Druhý z přednáškových cyklů, které jsem v tomto létě uskutečnil na pozvání přátel anthroposofie v Anglii, se konal v Penmaenmawru (severní Wales). Bylo pěkným nápadem Mr. Dunlopa, dlouholetého pěstovatele duchovního poznání a nynějšího člena anthroposofické společnosti, že vybral toto místo. Nachází se na západním pobřeží Anglie, tam, kde v moři leží ostrov *Anglesey*.

Žili jsme tam zcela v duchovní atmosféře, která vychází z toho, co ještě dnes vypovídají zaniklá kultovní místa prehistorické druidské služby. V horách kolem Penmaenmawru a na ostrově *Anglesey* leží tyto mnohoslibné kameny na místech, na nichž je dodnes vidět jejich pečlivý výběr. Jsou to místa, kde příroda člověku zjevuje mnoho ze svých tajemství.

Neotesané kameny byly (v kultovních zařízeních nazývaných dnes kromlechy) položeny do kruhu a větším kamenem zakryty, takže uzavíraly nevelký prostor. Na jiných místech byly z takových kamenů vytvořeny větší kruhy, tedy vlastní druidské kruhy.

Dva takové kruhy najdeme, vystoupíme-li na jednu z hor u Penmaenmawru. Jde se tam cestou, jež na mnoha místech skýtá daleké, nádherné výhledy na hory a moře. Dospějeme na vrchní část hory, kde se vrcholová partie jemně zahlubuje, takže jsme zde už od přírody obklopeni jakoby kruhovým válem, přes který všude vidíme na tu nejnádhernější krajinu. Vedle sebe se tu nacházejí dva takové kamenné prstence, jeden větší a jeden menší.

Historikové spatřují v těchto útvarech pomníky zřízené nad hroby a přiznávají jim také funkci poutních míst, na nichž se konala shromáždění k řízení lidových záležitostí atd.

To, co o těchto svatyních řeknu, se někomu bude možná z hlediska současného způsobu myšlení jevit jako fantastické; pro mě je to ovšem výsledkem duchovního zření, o němž jsem v tomto týdeníku často mluvil, a má to též charakter jako kterýkoli dnes uznávaný poznatek. Návštěva Penmaenmawru je silným podnětem, abych se o těchto věcech zmínil.

Druidská služba měla dobu svého úpadku. V této době se v ní jistě projevily ošklivé zvrhlosti. V době svého rozkvětu sestávala ze zařízení, jejich prostřednictvím se dávní lidé snažili po svém vybadat tajemství přírody, aby v jejich smyslu upořádali život. Druidská

kultovní místa sice sloužila tomu, o čem mluví historická věda držící se vnějších skutečností, ovšem sloužila ještě i jiným účelům. Slunce vrhalo stíny těchto kamenných staveb; a podle směru a tvaru těchto stínů v různých ročních a denních dobách bylo možné vyčíst pohyby tohoto nebeského tělesa. Z toho, co druidi takto viděli, vykládali vztahy, v nichž se nachází Země vůči dění na obloze. Sluneční síla žije v růstu, v životě a smrti, ve všem živém. Jakožto druid člověk sledoval proměnu působení Slunce v průběhu doby podle toho, jak se projevovalo prostřednictvím tohoto kultovního zařízení. Zde se vykládalo poznání o působení Slunce, které se živě projevovalo ve výtvořech Země. Druidský kněz zde přijímal něco na způsob inspirace. Čtení v tajemstvích přírody bylo součástí jeho služby.

K této sluneční inspiraci pak přistupovalo to, na co, vybaven touto inspirací, musel pohlížet jako na měsíční působení. Ve Slunci a Měsíci se tenkrát hledaly příčiny toho, co se vyskytovalo v živé přírodě na Zemi. Slunce vyvolává rašící a kypící život. Avšak to, co způsobuje, by se všude rozpínalo do nekonečna. Způsob, jakým Měsíc zachytává jeho působení a proměněné ho odráží na Zemi, drží v mezích a utváří to, co v rostlinách, zvířatech a v celé přírodě chce růst do nekonečna.

Nazírání sil vytvářejících život a tvořících formy se ve službě druidských kněží měnilo v obrazy, v nichž spočívala jejich moudrost. Za podnět vděčili sluneční inspiraci; za svůj způsob poznávání přírody vděčili tomu, co museli považovat za působení měsíční. Výsledek těchto měsíčních působení spatřovali v utváření sil, jimiž rostlina zakoreňuje v látkách pevné Země a jimiž v tvorbě listů proniká do ovzduší, aby pak v rozvíjení květů volně spěla k bytosti Slunce.

Toto silové utváření zřeli v obrazech duchovních bytostí živě působících ve všech formách přírodního bytí. Nepředstavovali si působení abstraktních přírodních zákonů; v kořenech, listech i květech rostlin spatřovali živé duchovní bytosti, tajemným způsobem spojené se Sluncem a Měsícem. Za příčinu toho, co je živé fyzicky, bylo považováno něco duchovně živého.

Síly světa se ovšem projevují rozmanitým způsobem. V kořenech rostliny působí blahodárně přírodní duchové v mezích určených jim Sluncem a Měsícem. Z těchto mezí však mohou uniknout. To, co v kořeni koncentruje soli země, aby byly začleněny do rostlinné podoby, může opustit meze rostlinnosti, osamostatnit se. Potom to bují do obrovských rozměrů. Místo těsného prostoru kořenů se to zmocňuje dálav přírodního dění. Žije to v produktech mrazu, v divokých působeních vycházejících z chladu země. Kořenoví duchové se rozrůstají do podoby obrů jíní a mrazů. To, co v listu vede utváření rostliny do ovzduší, to žije, emancipované ze svých úzkých mezí, jako obři vánků a vichrů. A to, co v květu a plodu rostlinu propouští ke sluneční síle, samostatně bují a stává se obry ohnivými.

Tak kdysi na evropském severu vzniklo nazírání přírody, které tam, kde jsou dnes spatřovány „přírodní síly“, zřelo obry mrazu, vichru a ohně.

Během pobytu v Penmaenmawru si člověk uvědomil, jaká přírodní působení zde vystupují ze země, žijí ve vzduchu a proudí a září k Zemi ze Slunce. Nádherné rozlévání slunečního jasu se často po hodině střídalo s vichrem a lijáky. Člověk si vskutku mohl oživit vzpomínku na přírodní obry, kteří se zjevovali dávným druidským kněžím.

A z toho, co tito kněží zřeli v podobě často strašlivě působících přírodních bytostí nabývajících obrovských rozměrů, se snažili zase vyzískat blahodárné působení. Co v rostlině působilo zevnitř prostřednictvím Slunce a Měsíce, utvářelo tuto rostlinu do podoby kořene, listu a květu; to, co se uplatňovalo v onom uvolněném působení obřích rozměrů - v tekutém obsahu jíní a rosy; v útvarech, které na Zemi vznikají větrem a povětrností; v tom, co se uhelnatěním, spalováním atd. utváří jako výsledek ohnivých procesů - v tom nalézá lidská dovednost něco, čím může rostliny ošetřovat zvenčí. Použije-li se to, co často přináší škody, náležitým způsobem, stane se to lékem. Druidský kněz se stává léčitелеm. Vyřvává obrům, protivníkům bohů, jejich síly tam, kde působí škodlivě, aby je opět dal do služeb bohům.

Druidská služba tak uspořádávala život tím, jak se spojovala s duchem přírody. Hledání ducha, aby byl uveden do pozemského života - o tom působivě vyprávějí tyto v kruhu stojící kameny. Bylo proto hluboce uspokojivé, když bylo právě v atmosféře těchto vzpomínek možné hovořit o hledání ducha způsobem, který se jeví být přiměřený dnešní době.

Ze stati Rudolfa Steinera publikované v týdeníku Das Goetheanum, 3. ročník, č. 6, 16 září 1923